

דברי מספד

במלאת השבעה לפטירתו של הגאון רבי יצחק שמואל נאור זצ"ל

נאמר בבית מדרשו של רבינו שליט"א "אוהל יעקב ולאה" - שכונת אור החיים ב"ב

זה שעושה את העסק הכי טוב בעולם, יותר מכל העשירים ובעלי העמדות. וזהו "שולחן גדול משולחנם וכתר גדול מכתרם". ואם כן, זה לא שבאים לנחם אותו, אלא זה חלק מהרשימה של הקנינים, איך זוכים לתורה - ע"י שידוע ובטוח ששולחנו גדול!

וכן ברמב"ם בהלכות ת"ת (פ"ג) פותח הרמב"ם ב"כתר תורה", כתר תורה הוא הדבר המיוחד, ומדמה זאת לכתרים מלכות וכהונה, ואיך זוכים לזה - ע"י שהלומד בטוח בעצמו שאינו מתאוה לשולחנם של שרים, מידיעה ששולחנו גדול, והוא שווה יותר מהם, וה'ביזנעס' שלו יותר משל כולם. וזו הדרך לקנות כתר תורה.

אצל ר' יצחק ראו את זה בחוש, כמה הוא היה שמח ומאושר בזה שהוא יכול לעמוד בתורה וללמוד בכלל, (ולאחר פטירת חותנו להיות ראש הכולל). להיות שקוע רק בלימוד בכלל. לא ראו אצלו הרגשה שיש משהו בעולם יותר ממנו, אלא ידע שהוא הצליח הכי הרבה. וזו המדרגה שהביאה אותו להצלחה המרכזית מכל, ששמח ליבו בתלמודו. זה הקנה לו את הגדלות בתורה, לקנות כתר תורה, ובזה הוא היה מיוחד במינו - מלבד המידות הטובות, חסד, ירא"ש, ותפילות שתמיד הגיע בזמן, עם כל הרצינות וההכנה לתפילה, ותמיד ראו עליו את הסיפוק שהוא בן תורה ולא משהו אחר, תחושת "והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת" באופן מיוחד.

וכמו שאמרתי, כזו פטירה צריכה להביא עמה זעזוע נורא. צריכים כולנו לחזור בתשובה, ממש זעזוע נוראי.

מצינו בתפילה של היוצא מביהמ"ד, שנאמרת אף בסיום מסכת, "רבי נחוניא בן הקנה אומר, מודה אני לפניך ששמת חלקי... שאני משכים לביהמ"ד והם משכימים לדברים בטלים". על זה הוא מודה כשהוא יוצא מביהמ"ד, כשהוא גומר מסכת.

חז"ל תיקנו את זה כיון שכשהוא יוצא מביהמ"ד שהיה מלא תורה, הוא רואה שכביכול יש עוד עולם... יש עסקים, בנקים, תנועה של רכבים, ויכול להראות לו כאילו חוץ מתורה יש עוד עולם מסביב. לכן צריך בהודאה להתחזק בזה, להבין שאין עוד עולם מלבד תורה. להכיר בכך שהעולם כולו הוא הבל הבלים - ואני יותר גבוה מכולם.

אך עדיין יש להקשות, שרבי נחוניא בן הקנה אומר "ששמת חלקי מיושבי ביהמ"ד ולא שמת חלקי מיושבי קרנות". יושבי קרנות, אלו אנשים שלא עושים כלום, אלא משחקים או מפטטים בבטלה. וכאן יש לתמוה, הרי רבי נחוניא בן הקנה היה אחד התנאים, מסתבר שהיה מופלג בהבנתו וכישרונותיו, וכי אם לא היה מיושבי ביהמ"ד היה 'מיושבי קרנות', והלא בודאי היה לו תפקיד אחר, רופא גדול, או שר גדול וכדו', ומהי הקיצוניות הזו - או שאני יהיה "מיושבי ביהמ"ד" או "מיושבי קרנות"...

התירוץ הוא, שאצל רבי נחוניא בן הקנה כל העולם כולו היו יושבי קרנות. השרים הגדולים, הרופאים הגדולים, העשירים הגדולים, כל חברי הכנסת - כולם יושבי קרנות, שהרי מה הם עושים בחיים... כל הדברים שאצל בני אדם היה נראה חשוב, אצלו זה היה נקרא 'יושבי קרנות', כאחד שיושב ומשחק. על כך הודה, "ששמת חלקי מיושבי ביהמ"ד", שאני עושה משהו בחיים, תורה, עבודת ד', ולא שמת חלקי בין כל התפקידים האחרים שיש

המשך בעמ' 6 <<<

במיתת כהן גדול, כידוע, יוצאים לחופשי כל רוצחים בשגגה שיושבים בערי מקלט, אחרי שגלו לשם כמצות התורה. בביאור הענין כתב רבינו ה"משך חכמה", כי כאשר מת כהן גדול זה עושה כזה זעזוע לכל עם ישראל, עד שכל אחד מתחיל לחשוב על מה ובשביל מה העוה"ז והעולם הבא, ומתוך כך מתחזקים באמונה. בעת כזו, מבין אותו גואל הדם שמייתת הרוצח שהמית את בנו או קרובו, יש בה רק תאוות נקמה אבל בעצם לא תועיל לו דבר, וע"י הזעזוע של מיתת כהן גדול חולף ובטל החשש והפחד מפני גואל הדם, ולכן אין סיבה שהרוצח ימשיך לשבת בעיר המקלט.

כשאנו מדברים על הפטירה של רבי יצחק שמואל, זה צריך לזעזע. גם אם אמנם לא את כל כלל ישראל, כמו מיתת כה"ג, אך זה צריך לזעזע לכל הפחות את השכונה. הסתלקותו מן העולם של איש כזה, שהיה שיא השלימות בהתמדת התורה, במידות, ביראת שמים, בתפילה, והקים משפחה לתפארת - גורמת זעזוע. רואים שהקב"ה שולט בעולם יותר, וזה מעורר. צריך כל אדם לחשוב בעצמו על עצמו, לסלק את כל השטויות שיש בראש, כאותו 'גואל הדם' שסילק מראשו את השטויות של הנקמה.

כשמדברים על המנוח הזה, ר' יצחק שמואל, הנקודה המרכזית זה לימוד התורה, וכמו שאמרנו בהלוייתו. יש מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, והראשון זה "בתלמוד". כבר שואלים מה הכוונה בתלמוד, הרי הקנינים כאן אמורים להיות עצות וסגולות להשיג את אותו תלמוד, והלימוד אינו "עצה" אלא מטרה.

התירוץ הוא, שההתמדה בלימוד עצמה, מלבד שמוסיף ידיעות בתורה, זה גם סגולה. עצם ההתמסרות לתורה, להשיג יותר את התורה, היא סגולה לקנין תורה. דרך משל אם יש אדם בעל כשרון ועילוי גדול, מה שאדם אחר לומד יום שלם בשבילו מספיק שליש מהיום, ונמצא שהשני לומד יום שלם, והוא לעומת זאת משיג אותו בחמש או בשש שעות ובשאר הזמן הוא עוסק בדברים אחרים - על כך אומרת המשנה "בתלמוד", שאם הוא לא עסוק בזה כל היום - הגם שהוא משיג הרבה זה לא זה, והוא לא ישיג כתר תורה.

והנה כאן מדובר על מי שהיה בעל כשרון גדול, ויחד עם זה שמר שלא לבטל כלל את התלמוד. יש אצלי בבית כל מוצש"ק תפילת מעריב, הוא היה בדרך כלל בא למעריב, ואם כשהוא בא עדיין צריך להמתין דקה או שתיים, עד שמתאסף מנין, או עד שמגיע הזמן, הרי הוא הוציא גמרא מהארון והתחיל ללמוד. וכי מה יספיק בתוך דקה.... במוצאי שבת השבוע ציינו את זה, שחסר לנו את אותה דמות שלימדה אותנו מה זה נקרא "בתלמוד".

יעוד כתוב באותה משנה, "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה" וכו', "ואל תתאוה לשולחנם של שרים ששולחן גדול משולחנם וכתר גדול מכתרם". וצריך להבין, וכי המשנה באה לנחם את הלומד בהשוואה אל מול האחרים, היעלה כן על הדעת. אלא שמדובר כאן על מי שיושב ולומד, ובזמן הזה יכול היה להיות אומן או רופא גדול, ולהרויח הרבה כספים וכדו', ולפעמים נכנסת בו תחושה כאילו מקריב משהו בשביל תורה. על כך אומרת המשנה אל תתאוה וכו', הלומד צריך לדעת ולחשוב 'אני הוא

המוציא מחבירו עליו הראיה, מ"מ בתפס הכהן מהני. ומבאר רש"י, דספק בכור אדם, היינו בגוונא דמקודם ילדה ספק רוח ספק אדם. והרי בספק ילדה רוח או אדם, בהכרח שהוא בגדר לא הוכרו כלל, שלא היה רגע של וודאות, ומ"מ במקרה כזה של ספק בכורה, אהניא תפיסת הכהן לעניין ה' סלעים של פדיון הבן, ואם איתא דכה"ג אינו חייב בפדיון, איך תיהני תפיסה, וצ"ע.

שוב ראיתי ב"מחנה אפרים" הלכות זכייה ח', שרק בבכור בהמה אהניא התפיסה, דעל צד שהוא בכור, הרי הוא עצמו ממש ממון כהנים, משא"כ בספק בכור אדם, הרי גם על צד שחייב בפדיון, אין זה אלא בגדר חוב כספי לכהנים, ולא הוי ממונם ממש, ובזה לא אהניא התפיסה. ופירוש הגמרא למילים "המוציא מחבירו עליו הראיה", דהכונה שהכהן יכול לתפוס, קאי על ספק בכור בהמה בלבד, ולא על ספק פטר רחם. וזה דלא כמו שפירש רש"י. ואפשר לומר, דהגר"א ינקוט כדברי המחנ"א, ותו לא קשה מידי. שו"ר שבספר עונג יו"ט סימן צח, נקט, דמיירי גם בספק פטר רחם לענין פדה"ב, ולדעתו י"ל, דהמיעוט דבכור ולא ספק, קאי רק על בכור לנחלה, ולא על בכור לפדיון, ולא כהגר"א.

תרוץ האור החיים

גם האור החיים התייחס לשאלה, איך אהניא המכירה ליעקב, הלא הוי דבר שלא בא לעולם. וליישב הדבר, מביא מבב"מ טז, דהצד דגים שמכר לפלוני, מה שתעלה מצודתי, דלא נתפס הקנין, דהו"ל דשלבל"ע, אמנם אם מכר לו, "מה שתעלה מצודתי היום", שפיר חל הקנין. ומתקשה הגמ', דמהו החילוק בין זה לזה.

ומשני, דהא דאהני מה שתעלה המצודה היום, הוא משום כדי חייב, שיהא לנצרך, לסעודת היום, ופירש רש"י, שהכוונה משום כדי חייו של הקונה, אך כמה ראשונים וכן השו"ע, פירשו, כדי חייו של המוכר.

ועפ"ז כ' האור החיים, שאצל עשו המוכר היתה המכירה בכדי חייו, שהרי אמר הנני הולך למות, להכי אהניא המכירה.

אמנם אכתי יש להעיר, שההלכה הנ"ל, אינה אלא תקנת רבנן, ואיך אהניא בזמן הקדום, ואכתי יש לעיין.

וליישב הדבר נביא מדברי סוגית הגמ' שם. דמבואר שם בראובן שמכר לשמעון שדה של לוי, הרי כאשר רוכש ר' מלוי את השדה, זוכה בה שמעון. ומבארת הגמ' דנעשה כאומר שדה זו, לכשאקנה מלוי תהא מכורה לך. ופריך דהו"ל דשלבל"ע, ומשני דבההיא הנאה דקסמין עליה, נקנית לו. וביאר המהרש"א, דהכוונה בזה, דבמקום של אומדן דעת, חל הקנין גם בדשלבל"ע.

ומעתה י"ל, דהאזה"ח נקט, דהא דתקנו בתעלה מצודתי היום דיהני, הוא גם בהתחשב, שעקב צרכו לחיי נפש, האומדנא נוטה שגמר בדעתו גם בדבר שלא בא לעולם, והא דהוצרכו לתקנה, במי שמוכר היום, כי לא ברור שהוא כדי חייו, ואין האומדנא ברורה כ"כ.

ולפי"ז בנדון דמכירת הבכורה, דמבחינת עשו שהוא המוכר, הויא כדי חייו, היתה אומדנא מושלמת לחלות המכירה, להכי אהניא המכירה מן התורה, ובפרט שגם אצל יעקב היתה מסתמא האומדנא מושלמת, שהרי נולד, שידו אוחזת בעקב אחיו, וכדפירשו, שבכך נרמז, שיעודו להשיג את אחיו מבחינת מעלת הבכורה, ובכך מוסברת מכירת הבכורה.

קו שיעורי רבינו מרן הגאב"ד שליט"א

ממוצש"ק, ימי שלישי, ימי רביעי וימי חמישי

03-74-70-557

בס"ד השיעור במוצ"ש בשעה 10:00 יועבר בשידור חי

ובשולחן ערוך יו"ד סימן ש"ה, נפסק לענין חיוב פדיון הבן: "שתי נשיו, אחת ביכרה ואחת לא ביכרה, וילדו שני זכרים, ונתערבו, נותן חמשה סלעים לכהן". והוא ממתניין בכורות דף מת. ודייק בביאור הגר"א, שמה שכתבו הרמב"ם והשו"ע "ונתערבו", כוונתם, שהוכרו בתחילה ורק לבסוף נתערבו. וז"ל הגאון: "נתערבו" - "דבלאו הכי, שלא הוכרו מעולם, פטור, כמו שאמרו לענין נחלה שם, ובבבא בתרא קכז א', לא הוכרו מעולם, דאינו בכור כלל". עכ"ל. הרי מבואר דסבירא ליה להגר"א, דבלא הוכר מתחילתו, אינו בכור לא רק לנחלה, אלא אף לענין פדיון.

ספק לענין תאומים

ד בפ"א מבכורים ה"כ, כתב הרמב"ם, שבילדה אשה תאומים, ואינו יודע מי הראשון, נותן ה' סלעים. ובצפנת פענח פ"ד ממתנ"ע ה"ו, נקט כהגר"א, שהמיעוט ד"בכור ולא ספק", קאי גם על מצוות פדיון הבן, ולכן הקשה על הרמב"ם איך חייב את האב בחמשה סלעים בממ"נ, והלא ילודים אלו לא הוכרו מתחילתם, ומדוע חייבים הם בפדיון, וצ"ע.

ותירץ דחלוק ציור הגמרא ששתי נשים ילדו שני בנים, שכל אחד הוא ספק בכור מתולדתו ופטור לגמרי, מהמקרה של הרמב"ם שמדובר באשה אחת שילדה תאומים, שאז עכ"פ בגוונא דספק, חשיבי תרווייהו בבחינת פטר רחם. ואף דחיוב הפדיון, בוודאי חל רק על הנוולד ראשונה, מ"מ על מקרה כזה, לא נאמר המיעוט, דבכור ודאי ולא ספק, והלכך חייב אביהם בפדיון.

והנה המיעוט של "בכור ולא ספק", לענין נחלה, נאמר בגמרא בצירוף של שתי נשים של איש אחד, שילדו במחבא, דאשמועינן, שאם הם ספק מתולדותם, אינם כותבים הרשאה זה לזה. והקשה הצפנת פענח, מדוע לא נקטה הגמרא, באשה אחת שילדה תאומים במחבוא, ואין אנו יודעים מי יצא ראשון. ותירץ והכריח על פי היסוד הנ"ל, שבתאומים, שניהם נחשבים כבכורים, והדבר אמור גם לענין בכור לנחלה. ואף ששניהם כבכורים יחשבו, מ"מ זכות נחלת הבכורה היא למי שיצא ראשון. ומעתה מיושב, כי בכהאי גוונא של תאומים של אשה אחת לא התמעט כלל, מבכור ולא ספק, דשניהם נקראים פטר רחם, רק היות ואין ידוע מי יצא ראשון שפיר כותבים הרשאה זה לזה.

ישוב דברי הקצה"ח

ה ולפי יסוד הצפנת פענח, יש להוסיף ולחדש, שבגוונא של תאומים, אם אחד מהם יסתלק מחלקו, אז יעשה השני ממילא לבכור גמור לנחלה. ומעתה מובנים דברי הקצה"ח, שבהסתלקות עשו מזכויות הבכורה, זכה יעקב בכל חלק זכות הבכורה, בתורת בכור גמור, שהרי היו תאומים.

ועיין ב"לבוש האורה" לבעל הלבושים, שביאר שמה שסידר הקב"ה, שתהא "ידו של יעקב אוחזת בעקב עשו", הוא כדי שיחשב מבחינה מסויימת, כאילו הוו שניהם כגוף אחד, ונולדו כאחת, וממילא דחשיבי כאילו שניהם בכורים. והיינו דלדידיה לא סגי בזה שהם תאומים, לתת לשניהם שם בכור, וכסברת הצפנת פענח, אלא בעינן שיאחזו זה בזה שייחשב שנולדו כאחת. ועכ"פ יש לומר גם לדעת הלבוש, שעכ"פ כל כהאי גוונא שאחזו זה בזה דהוו כגוף אחד, אם הסתלק הראשון, נעשה ממילא השני הבכור.

הערה על שיטת הגר"א

ו והנה הבאנו דברי הגר"א והצפנת פענח, שגם לגבי פדיון בכור, נאמר הדין "בכור ודאי ולא בכור ספק". אמנם יש לתמוה על זה, מהא דאיתא בב"מ דף ו', שבספק בכור אדם, שנאמר שם הדין של

דברי זיכרון מרבינו מרן הגאב"ד שליט"א שנאמרו עם מלאות ג' שנים להסתלקותו של ידידו ורעו מנוער מרן ראש ישיבת גרודנא בעל מעגלי צדק זיע"א

נאמר בבית המדרש "יוצאי ישיבת גרודנא" - חשון תשע"ט

בשבוע הזה, בפרשת תולדות, לפני שנים רבות, היה מעמד הנחת אבן הפינה של יסוד ישיבת גרודנא. השטח היה מדבר גמור, ולצורך המעמד התקינו מעין סככה. אני למדתי אז בישיבה, ישיבת פוניבז', ובאו כמה אוטובוסים, והרבה מגדולי הדור היו שם.

הרב אברמסקי דיבר שם ואמר, שבפרשת השבוע פרשת תולדות מספרת התורה על הבארות של אברהם אבינו שסתמום פלישתים ויצחק פתח אותם. "הפוניבז'ער רב", כך אמר, "היה עד לסתימת הבארות באירופה, הישיבות הקדושות שסתמום הנאצים ימ"ש במלחמה - ועכשיו הוא פותח אותם, וקורא להם, כמו יצחק אבינו, 'כשמות אשר קרא להם אביו', הנה הוא קורא לזה "ישיבת גרודנא" כישיבת גרודנא של ר' שמעון...".

ועוד אמר, שמדוע הפלישתים סתמו את הבארות, והרי הם בארות טובים שיש בהם מים, ולחפור באר היא עבודה קשה מאד, בפרט באותם ימים. גם אם בחרו לגרש את אברהם אבינו, אבל מה זה שייך לבאר, למה לסתום. אלא הביאור בזה מובא במפרשים, שהם לא רצו שישאר שם של אברהם בעולם!... כי אם היו שואלים לדורות הבאים מי כרה את אלו הבארות, ויענו להם שהיה זה אברהם, ומתוך כך יצטרכו לבאר את אמונתו ודרכו - העדיפו אפוא לסתום את הבארות ולהפסיד הון רב ועתק, העיקר שלא ייזכר שם אברהם.

והנה כהיום, החילונים, והפשרנים העוזרים שלהם, הולכים בדרך הזו בדיוק - לסתום את הכל חלילה, שלא ישאר כלום!... הם עושים פשרות, לא מחמת שהם רוצים פשרות - אלא הפשרות זה בשבילנו... לאחר שנסכים לפשרה, הם יעשו עוד חוק שיביטל אף את הפשרה!

וכפי שאמרנו, הדמות של רה"י זצ"ל עם כל הלומדות והאמת, היה בה את כל ההעמקה להבין את החיים, האמונה וההשקפה, לגבי מה שקורה היום מה שרוצים לעשות לנו. יוסף הצדיק ראה דמות דיוקנו של אביו, וזה הציל אותו מחטאים. לראות דמות דיוקנו של הרה"י, את השלימות הזו אי אפשר להשכיח, גם בלמדנות, גם בהשקפה ומוסר, בכל השטחים. להעמיד אותו מול העיניים - זו חובת כל אחד ואחד, ובעז"ה בזה אפשר להינצל בזמן הזה.

שמענו כאן דברים מבהילים בשם המשגיח רבי יחזקאל זצ"ל. אגיד מה שאני שמעתי אישית באותו ענין, קצת בנוסח אחר. ואין בזה סתירה שבפעם אחרת אמר כמו שנאמר.

המשגיח זצ"ל אמר כך: לאנשי העולם היום אין בהירות באמונה, ומבלבלים אנשים בקלות. אומרים כך או כך, עם נימוקים ובלב, וכך מבלבלים אנשים. לכך יש הרבה טעויות היום בעולם בעבודת ד'. הוסיף ואמר: מי שלמדן ומעמיק בסוגיות הוא מעמיק בכל דבר, ואף בחיים הוא יעמיק ולא שייך לבלבל אותו [וציין על כך המשגיח שבישיבה לומדים 'לומדות', שהוא עומק התורה]. מי שהתרגל להעמיק, הוא ינצל מה'עקבתא דמשיחא', אך מי שלא התרגל להעמיק, אלא לומד שטחי, אותו יהיה אפשר לבלבל.

והדוגמא לזה הוא רה"י זצ"ל. וכי היה אחד שהעמיק כמוהו, כל גמרא, כל חז"ל וכל מדרש, לעומקו של דבר, ובזכות זה הייתה לו בהירות גם בהשקפה. לא רק מבחינת אמת ושקר, אלא מנקודה אחרת, ואין בזה סתירה. מי שלא למדן איננו מבין מה שקורה בעולם בכלל, לא מבין מה זה יראת שמים, לא מבין מה זה חילוני, מה זה פשרני ומה זה מזרחי, לא מבין שום דבר מה החילוק בין מזרחי לאחרים, כולם אצלו אותו דבר - וזאת מכיון שהוא לא מעמיק בתורה, כי אם הוא מעמיק בתורה הוא מעמיק גם באמונה ויראת שמים, ומי ששטחי בתורה הוא שטחי ג"כ בהבנת יראת שמים ואמונה. זה שמענו כמה פעמים מהמשגיח.

המשנה באבות אומרת, כאשר רבי יוחנן בן זכאי היה משבח את תלמידיו, על רבי אלעזר בן ערך אמר "כמעין המתגבר". ומבארים שם הביאור, שהרי יש מחלוקת בין ת"ק לאבא שאול בהוריות (דף) 'סיני' ו'עוקר הרים' מה עדיף. ומסביר רבינו יונה מהו עוקר הרים, זה שיודע ולהתעמק ולפלפל, וזה היה רבי אלעזר בן ערך. ומה השייכות לדברי ר"י בן זכאי שהוא "כמעין המתגבר", אלא שהיה מוציא מים מהמעייני שהוא עמוק. והיינו שר"א בן ערך ידע להתעמק בכל סוגיא ובכל ענין, ומעומק הדברים יצאו לו כ"כ הרבה חידושים כמעייני המתגבר, מי שמעמיק בתורה מעמיק בכל הבנת החיים - ומי שלא, נופל.

גדולה האבדה ואין לה תמורה / המשך מעמ' 4

העיניים, אבל אחרי שמסתלק לפתע מרגישים את החיסרון הגדול, כמו שאמרנו לי במוצאי שבת שהוא חסר, כל הזמן, הוא היה הסמל של ביהמ"ד, של הקהילה. ב"ה הוא העמיד משפחה לתפארת, העמיד תלמידים, שיהא לפנינו כולנו דמות דיוקנו מול עינינו, ללכת בדרכיו.

הוא ודאי עכשיו נכנס לעולם שכולו טוב, רק אנחנו מצטערים, כי לנו הוא חסר, אבל לו עצמו, לא חסר דבר. והתיקון שלו שכל אחד, מהמשפחה שלו בראש ובראשונה כמובן, וגם כולנו נלמד מדרכיו ונלך באורחותיו. והקב"ה יעזור שנהיה כולנו ג"כ מיושבי ביהמ"ד במידה שהוא ישב, כל הש"ס וכל השו"ע וכל המשניות הכי "נידחות" שכמעט ולא נוגעים בהם, איש האשכולות... הקב"ה יזכה אותנו שנזכה שאנחנו וצאצאינו נלך בדרך הזאת, ומחה ד' דמעה מעל כל פנים.

בעולם שבעיני הם יושבי קרנות. זו הייתה המדרגה של רבי נחוניא בן הקנה, זה מה שהוא הבין, זה שהוא חשב וזה מה שהוא אמר. ואנחנו אומרים את זה בסיום וביציאה מביהמ"ד.

אפשר לומר שר' יצחק שמואל זצ"ל היה במדרגה הזאת. הוא גדל ברמת גן, בבית של אקדמאים, שומרי תורה אמנם, אך סוג אחר, ואצל אחד כזה אולי יש לו רגעים שהוא חושב 'אולי הפסדתי פה משהו'. חס וחלילה. כל הזמן מאז עומדו על דעתו, הבין שכל העולם הזה הוא הבל ותוהו וכל האנשים שנחשבים לחשובים בעולם הם יושבי קרנות, ורק אלו שעוסקים בתורה הם האנשים החשובים בעולם, זו הייתה המדרגה שלו.

וכמה אנחנו צריכים לשנות דרכנו עקב הזעזוע הזה של ההסתלקות הזו. אולי לא ידעו להעריך את זה בחייו מה שראו מול

פניני מדע ורסיסי אורה ממשאות מרן רבינו שליט"א

בעצרות המספד על ידיד נעוריו ראש ישיבת גרודנא מרן בעל המעגלי צדק זיע"א

התקבל באדיבות מערכת "האנק דום" - ותשו"ח להם

דרך לימוד התורה - לעמול עוד פעם ועוד פעם

כשנפטר מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, הספידו מורנו הגאון רבי דוב צבי זצ"ל שהיה תלמיד מובהק שלו, אינני זוכר את ההספד שאמר, אבל משפט אחד אני זוכר, הוא תיאר את הלימוד של ר' שמואל, ונאמר את הדברים לתועלת. הוא אמר אז באידיש, שהלימוד של ר' שמואל היה **'נאך א מאהל און נאך א מאהל, נאך א מאהל און נאך א מאהל'**, ר' שמואל למד סוגיא 'עוד פעם ועוד פעם, עוד פעם ועוד פעם', לחזור מהתחלה עוד פעם עד שיצא ברור.

רבים חושבים, בחורים ואברכים, כשלומדים ולא מצליחים להבין, הסוגיות קשות, חושבים 'האם יש לי ראש סתום? אדם כמו ר' שמואל רוזובסקי שהיה עילוי וגאון יבין את זה מיד, אבל אני לא יכול להבין... אין הדבר כן! אמנם הוא היה גאון ועילוי, אבל **בלי עמל התורה אין כלום!** צריך עמל התורה לעמול עוד פעם ועוד פעם, בעיון, לא לחזור סתם, עוד פעם בעיון ועוד פעם לנתח את הכל, כמו שאמר ראש

הישיבה זצ"ל **'עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם ועוד פעם'**, הוא חזר על זה כמה פעמים וזה נשאר לי בראש. ואם הוא כל כך הרבה חזר על זה כנראה שזה היה מתוך עצמו...

ראו בלוייה את התגובות של התלמידים, יש לפעמים סילוק צדיקים, ראשי ישיבות, אבל עוד לא ראיתי כזה קשר של תלמידים לרב. ראיתי בציבור כשר' שמואל אויערבאך דיבר קצת בלוייה

- הוא כמעט לא אמר הספד, רק כמה מילים הוא יכל להגיד - ראינו איזה בכיות היו שם, **לא ראיתי כזה דבר!** וזה מראה איזה קשר נפשי היה להם, ומהי ההצלחה של הקשר הנפשי הזה? כי **'כל דנפח מדיליה נפח'**, אצלו זו היתה אמת מוחלטת, וממילא זה משפיע.

[נאמר עם כלות השבעה בביהמ"ד "היכל יוסף שלום" בית שמש]

'תמים היה בדורותיו' - לא השפיעו עליו מאמה

כתוב (בראשית ו' ט') **'נח איש צדיק תמים היה בדורותיו'**, מהו בדורותיו. שמעתי ממחותני הגאון ר' יעקב אדלשטיין (שליט"א) זצ"ל, ששמע לפרש, נח היה בכמה וכמה דורות, בדור שלפני המבול, בדור שאחרי המבול, בדור הפלגה, בכל דור היה משהו אחר, ואעפ"כ נח נשאר 'איש צדיק תמים היה בדורותיו', **לא השפיעו עליו הדורות כלום!**

ראש הישיבה זצ"ל היה בדורו של רבינו מרן החזון איש זיע"א, הוא היה מקורב אליו וינק ממנו את השקפת התורה ואת התורה ואת הכל, הרי זה כאילו שהוא היה בדור שלפני השואה. ואח"כ הוא היה בדור שבהמשך. וגם כשנכנסה קרירות בכל העולם, הוא נשאר 'איש צדיק תמים היה בדורותיו', **הוא לא הושפע מכל הקרירות!** לא השפיעה עליו החלפת העיתים, מהדור הראשון של

"כשמות אשר קרא להן אביו"

הייתי כאן באזור לפני למעלה מחמישים שנה, לא היה כאן כלום מלבד מדבר וחולות, ואז מרן הרב מפוניבז' זצ"ל הניח את 'אבן הפינה' לכל מה שנבנה כאן - הישיבה והקריה. הגענו לכאן מהישיבה בפוניבז' באוטובוסים, יחד עם גדולי הדור שהיו בישיבה, הרב מפוניבז', המשגיח הגר"י לוינשטיין, הרב שך, רבי שמואל רוזובסקי, רבי דוד פוברסקי, ועוד, ואז השתתפו ג"כ עוד מגדולי הדור בארץ.

וזכרתי את דבריו של מרן הגר"י אברמסקי זצ"ל שהזכיר את מה שנאמר בפרשת השבוע פרשת תולדות (בראשית כ"ו י"ח) **'וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו'**, ואמר שהרב מפוניבז' עושה בדיוק אותו דבר. היו ישיבות גדולות וחשובות באירופה בראשות גדולי התורה, והנאצים ימ"ש

החריבו את הכל. בא הרב מפוניבז' והקים אותם מחדש, 'וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים'. וגם השמות הם אותו דבר, 'ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו', הוא מחייה את הישיבה על פי ה'אורגינל' שהיה קודם, הרוח שהיתה בישיבה.

והנה כאן התלמיד שלו

הגאון רבי צבי קרלנשטיין זצ"ל, הקים את **'ישיבת גרודנא'**, ישיבתו של מרן רבי שמעון שקופ בעל ה'שערי יושר', - שמרן החזו"א התבטא שכל זמן שהיו רבי שמעון שקופ ורבי ברוך בער בין החיים לא יכלה השואה להיות, הם עצרו אותה. והוא חפר את אותם הבארות והחייה את הישיבה מחדש, וקרא לזה שמות 'כשמות אשר קרא להן אביו', דהיינו **שאותה הרוח שהיתה תחזור ותהיה.**

'משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים' וכו' (אבות פ"א מ"א), נמסרה התורה שבעל פה. ממוסרי התורה שבע"פ היה רבי שמעון שקופ, תלמידו של רבי שמעון שקופ היה רבי שמואל רוזובסקי, ותלמידו של רבי שמואל רוזובסקי היה המנוח רבי דוב צבי זצ"ל, **"התלמיד"**. זה נקרא 'כשמות אשר קרא להן אביו', **את אותה רוח של 'לומדעס' ויראת שמים שהיתה קודם הוא החזיר בחזרה**, הוא לא חפר באר חדשה.

והנה נסגר המעגל, אנחנו היום ג"כ בערב שב"ק תולדות, בערך באותו התאריך. נתאר לעצמנו את המפגש שקורה בשמים בין ראש הישיבה זצ"ל - **מוסר התורה שבעל פה**, לבין מרן הרב מפוניבז' - הוגה הרעיון והחזון. הוא אומר לו **'עשיתי שליחותך'**, החזון היה למציאות, ממדבר שממה - לא ראו כלום בכל האזור מלבד חולות - **התגשם החזון!**

[נאמר למחרת אשכבתיה דרבי בעצרת המספד בהיכל ישיבת גרודנא]

